

VEVERSKÁ BÍTÝŠKA ve vzpomínkách pamětníků

Město Veverská Bítýška - Zpravodaj 12/2020 - příloha

zpracovala Ilona Coufalová - kronikář města (ilona.coufalova@atlas.cz)

Paměti pana Josefa Kladivy (pokračování ze Zpravodaje 12/2020)

Zdroj: Pavel Janšta, vnuk pana Kladivy
Zpracovala: Ilona Coufalová, kronikářka

Velikonoční svátky bývaly radostné. Sešla se celá rodina a příbuzní se navzájem navštěvovali. Těšili jsme se, že přijedou na dovolenou chlapi (*vnuci pana Kladivy, kteří nastoupili povinnou základní vojenskou službu*). Bohužel marně.

Za Rakouska i První republiky dostávali vojáci o Vánocích a Velikonocích dovolenou.

Za tohoto režimu se na svátky nedrží a dovolené se nedávají. Třebaže je nárok dovolené vojákovi 10 dní.

Již v minulém roce rozmohli se u nás i v okolních obcích hryzci. Jsou to hraboši. Žijí pod zemí a sežírají kořeny stromů a zeleniny. Působí tak značné škody v zahrádkách a sadech.

Chemický postřik proti nim zatím neexistuje.

V Chudčicích na návsi, kde tvoří silnice trojúhelník, stála stará kaplička. Byla z nepálených cihel a podmokala. Dobří věřící chtěli ji podezdít tvrdým materiálem a dát omítku. Avšak, jak s tím trošku pohnuli, tak se rozsy-pala. Přestože ty silnice (*co vedle tvoří trojúhelník*), jsou dost široké, nechce MNV a KSČ kapličku na tom místě povolit. Bude tam park.

O velikonočních svátcích býval náš kostel naplněn věřícími ba opozdilci se do kostela nedostali a stáli za otevřenými dveřmi venku. Rovněž dětmi byl prostor před lavicemi přeplněn, ale letos zel kostel prázdnotou. Lavice sotva obsazeny a prostory mezi nimi volné. Rovněž děti by jen na prstech spočítal.

Vracíme se k dobám pohanským.

21.března byla v Kulturním domě odpoledne besídka důchodců od 70 roků.

Jaký byl rok 1978?

Celkově chladný a deštivý. Slunce se málo ukázalo. Většinou pod mrakem a dešťové přeháňky.

Pršelo i ve žních což ztěžovalo žňové práce. Teprve měsíc říjen nám ukázal pěknou tvář. Bylo krásně teplo a svítilo slunce. Celkem byl tento rok pro zemědělce příznivý. Obilí dobře sypalo. Pšenice 80 q na ha a ječmen 50 q na ha. Rovněž bramborů se urodilo dost, ale řepa byla malá, poněvadž po žních bylo sucho.

Zem zatvrdla a těžko se oralo.

Zima v roce 1978 -1979 byla dlouhá, mrazy do -20°C, sněhu bylo 15 cm.

Pomrzly hodně růže v zahrádkách a u nás víno na dvoře. Dále pomrzla na polích pšenice, kterou prosévali (*dosévali ozimní setbu*) jarní pšenici a ječmenem. Nejvíce pomrzla pšenice z Jugoslávie. Ruská pšenice byla odolnější.

Ve žních byly přeháňky. Po 15. srpnu se na žně vyčásilo a bylo pěkně. Obilí bylo vlhké a muselo se sušit.

Pokračují práce na stavbě vodovodu a rozšíření hřbitova.

Od 20. července nastala u nás úprava finanční.

Zdraženy byly: benzín, plyn, uhlí

Dále textilní zboží a obleky dětské.

Poštovní známky na dopisy, telegramy, balíky, telefon a některé věci až o 50%.

Naproti tomu byly zvýšeny přídavky na děti a dále byly dány přídavky na nízké důchody.

Je před sv. Jakubem patronem naší farnosti. Budou u nás hody někde říkají pouť. Čekají se příbuzní. Sekám na zahradě dříví pořezané na okružní pile, aby uschlo.

Mladí dělají pořádek, poklízí, aby bylo na hody útulno.

Železné nepotřebné věci nakládají na vlečku a povezou to do šrotu. Vytáhli k mému zármutku i žací travní a žací obilní stroj a vyorávač brambor. Naložili na vůz a odvezli do šrotu.

Vzpomínám, jak těžko jsem budoval tyto stroje a s jakou radostí jsem s nimi pracoval. Tažené párem koní nám usnadnili práci.

Moje manželka onemocněla. Dostala překrvení mozku, chytala se jí mrtvička. Byla 10 dní v nemocnici tak se to trochu zlepšilo, takže chodí, ale paměť má špatnou a plete se v řeči.

1979

V roce 1979 byla část našeho katastru a sice: louky a pozemky od levého břehu Svatky až po chudčický katastr (ve výměře asi 100ha) přiděleny JZD Čebín.

Jak již dříve uvedeno, rozšiřuje se náš hřbitov.

S tím sousedily 3 chaloupky u silnice. A ty byly odsouzeny k zániku. Byly zbourány a majitelé dostali náhradní byt v bytovkách.

30.září byl zrušen letní čas, který byl posunut o hodinu napřed. Vrátili jsme se do střeoevropského času.

V tomto roce se urodilo ovoce tak průměrně

1980

Záchvat mrtvičky se opakoval, který již manželka nepřežila. Jenom stále spala, nic nevnímala. Měla lehkou smrt bez bolestí skončila 11.6. v 8 hodin ráno zemřela.

13.6. byl pohřeb za velké účasti nejen příbuzných, ale i domácích občanů. Jak ženy i muži ji doprovodili ve velkém počtu. Měla pěkný pohřeb. Je mi po ní smutno. Chodím za ní denně na hřbitov. Žili jsme v manželství v lásce a ve svornosti 58 roků.

Milý čtenáři!

Píše se rok 1980 ve kterém jsem se dožil 84 roků svého života.

Hodně jsem v tomto roce zestárnul a úmrtí mojí milované manželky způsobilo hluboký zármutek v mém srdci. Cítím, že už tady dlouho nebudu, chystám se na dalekou cestu, tam za našimi drahými. Chci ještě několika slovy ukončit tuto kroniku.

Chytá s mi v očích šedý zákal a píši skoro po paměti. Málo vidím.

Zima v roce 1979 -1980 byla mírná, ale dlouhá. Jaro bylo studené s malými přeháňkami. Oteplilo se v červenci. Úroda byla velice dobrá. 1 ha obilí dal 55 q.

V prosinci byly zdraženy lihové nápoje.

Poznámka: pan Kladiwa rekapituluje

Je poznat, že stárnu. Málo vidím, málo slyším a paměť také vypovídá. Musím končit.

Prožil jsem za svého života 3 režimy. Rakousko, první republiku a socialismus komunismus.

Každá éra měla své dobré i špatné stránky.

Všude se muselo pracovat a poslouchat nařízení a zákony.

Píše se rok 1981.

Je mi 85 roků. Je to dlouhá doba.

Byla to práce, radost, starost a utrpení, které člověka provází na té pozemské pouti. Mohu se směle ohlédnout zpět a rekapitulovat. Jak na začátku uvedeno byl jsem už ve svém mládí hodně činným mezi mládeží.

46 roků jsem jezdil s koňmi. V mých letech byli koně hybnou pákou v zemědělství.

Bylo zde (ve *Veverské Bítýšce*) 34 párů koní a menší zemědělci tahali kravama.

Nebyla elektrika ani kombajny.

Koně orali, seli, poháněli žací stroj na obilí a trávu. Předtím se sekalo jen ručními kosami.

Koně poháněli i mlátičky. K žentouru (*historické zařízení k převádění síly zvířat na točivý moment na řemenici*) na dlouhé oji jezdili dokola a točili s mlátičkou.

Teprve až byla elektrika, nahradili je elektrické motory.

Založením JZD nahradily velké výkonné stroje koňský potah. Nastala mechanizace a koně byly vyřazeny. Zůstal zde jenom 1 pár koní.

Pobyl jsem 3 léta v 1.světové válce.

40 roků jsme soukromě hospodařili.

58 roků jsme v lásce a ve svornosti s manželkou žili.

Úmrtí mojí manželky hodně zapůsobilo. Zestárnul jsem a je mi smutno.
Chystám se pomalu na tu dalekou cestu. Tam za svými drahými. Za milovanou manželkou.

Abych nezapomněl, musím poděkovat mým nástupcům.
Jak oni mne mají rádi. Manželé Janštovi.
Poskytují mi celé zaopatření. Dávají mi u jednoho stolu jídlo, vyperou a uklidí moji světničku.
Rovněž i chlapci vnuci jsou hodní a mají dědouška rádi. Snaží se mi ten život zpříjemnit.
Mám pěkné stáří.
Oni budou také ve stáří. Kež tohoto příkladu budou i ostatní následovat.
Je mi smutno po manželce.

L.P. 1/5 1981

Josef Kladiva

Milý čtenáři!

Šedý zákal v očích brání mi, abych pěkně psal. Píši skoro po paměti a končím moje zápisy.
Tato kniha, i když já nebudu na tomto světě, bude Vám vyprávět, jak to u nás bylo za těch starých zlatých časů.
Bylo a je tam psaná jenom pravda. Nic vymyšleného. A můžete se v mnohých případech podle ní i řídit.
Loučím se s tebou milá knížko tím starým křesťanským
S Pánem Bohem 24 /5 1981
Končím a loučím se s milou knihou. Kdo se jí ujme a bude pokračovat?
Podpis: Kladiva Josef

Milí čtenáři,

Loučil jsem se již 2x s knihou, že končím.
Ošetřující lékař předepsal mi proti šedému zákalu kapky oční. Po jejich použití se rozšířily zornice a já lépe vidím a píši zajímavou větu. Je mi 85 roků.

Dne 30/5 1981 uspořádal Sbor pro občanské záležitosti besídku důchodců v Kulturním domě.
Besídka byla čteně navštívena. V pestrém programu byla hra na klavír a školní děti recitovaly básně. Předseda MNV Mudroch měl pěkný proslov. Bylo podáno i nějaké občerstvení.
Byl jsem vyzván tak, jak jiná léta, abych zazpíval několik písní. Zpívala se mnou paní Zavřelová. Přispěli jsme tak ke zpestření programu. Přítomní odměnili se nám potleskem.

Křížová cesta u Tří křížů.

Každým rokem koná se tam první neděli v červnu tradiční pouť. Také letos se tam sešel velký zástup věřících z celého okolí a prožili zbožně celou cestu.

Křížová cesta je nad obcí Chudčice a sahá až vysoko do lesa zvaného U tří křížů. Sestává ze 14 zastavení. Tuto křížovou cestu vystavěl stavitel Petr z Chudčic v 18. století. Jednotlivé kapličky financovali zámožní občané z Chudčic a dodnes tyto kapličky opatřené obrazy Umučení Krista Páně udržují jejich nástupci. Křížová cesta vede lesem do kopce a na konci jsou tři kříže.

Dole je dobrá studánka. Kapličku s obrazem Panny Marie vystavěl tenkrát mlynář Hotovetr z Veverské Bítýšky. Při mši svaté, kterou celebroidal náš pan děkan. U studánky hráli naši muzikanti píseň: Tisíckrát pozdravujem Tebe.

Bývá to pěkná tradiční pouť ze které odcházejí věřící osvěženi na duchu i na těle.

Na jaře velká voda podemlela pilíře mostu na řece Svatce, který se stal nesjízdným. Staví se nový most o něco níže u Tejkalova mlýna.

Dne 30/5 1981 zemřel pan učitel Osvald Leicman, rodák z Chudčic a u nás vyučoval.

Měl u nás pohřeb a my jsme jej doprovodili na poslední cestě. Průvodu se zúčastnili hodně muži a bývalí jeho žáci. Ale co bylo zvláštního, když došli ke kostelu, tak zůstali před kostelem venku.

Nešli dovnitř na zádušní mši svatou. Tento zjev se projevil i o minulém pohřbu a projevuje se i v okolních obcích. Jak by se na to dívali naši předkové, kteří z lásky k Bohu tento chrám Páně vystavěli a dnes muži zůstávají před kostelem. Jest to něčí přání a nebo rozkaz.

Od 1/6 1981 byla sloučena obec Hvozdec s Veverskou Bítýškou.

Bylo rozšířeno zdravotní středisko na ulici Gottwaldova (*nyní ulice Dlouhá*) a na novém hřbitově vystavena obřadní síň.

Dnešní móda zasáhla i do vlasů. U žen pominuly dlouhé copy splývající po zádech a nebo spletené ve věneček. Drdol přišpendlený na hlavě.

Nosí se vlasy přistřížené na krku a pěkně naondulované. S oblibou si ženy obarvují vlasy do žluté světlé barvy nebo černé. A ty starší do šedivě stříbrné. Ženy chodí vlasaté bez pokrývky hlavy.

I muži nosí teď delší vlasy. Odkoukali si z ženské módy, chodí též vlasatí bez klobouku. Že to těm vlasům neprospívá, vidíme dnes mnoho plešatých hlav u mužů.

Ženy ve všední den nosí dlouhé kalhoty. Někteří muži si nechávají růst plnovous.

5/6 konaly se volby do zastupitelských úřadů.

Kandidátky připravilo sdružení národní fronty při MNV. Zvolen byl i vnuk František do krajského NV. Dříve se volili kandidáti politických stran, což letos odpadlo.

Život politický se změnil. Sociální demokraté splynuli v komunistické straně. Zůstali jen národní socialisté. Agrární strana zmizela, existuje ještě strana lidová.

Zemědělci mají odborovou organizaci Svaz družstevních rolníků.

27/6

Byla beseda důchodců nad 70 let v Kulturním domě. Vzpomenuli úmrtí mojí milované a hodné manželky. Povstáním uctili její památku.

Počasí má letos své vrtochy. Na jaře velké sucho. V půli června se ochladilo na horách dokonce napadl sníh. Pak se hodně oteplilo až 30°C. Po něm přišlo bouřlivé počasí a vznikly z toho velké záplavy. Bývaly někdy na hody koláče z nové mouky. Letos se ještě ani obilí neseče. Je málo zralé.

Dne 28/7 začaly u nás žně. První kombajny vyjely do polí. Vlivem suchého a chladného počasí jsou zpožděny o 14 dní. Dešťové počasí hodně ztížilo žňové práce a způsobuje agronomům starosti.

Měsíc srpen ukázal svou vlídnou tvář. Úroda je slabší. Byla slabá úroda ovoce. Jarní mrazy poškodily květ.

Podzim byl velice deštivý a ztížil tak mechanizaci. V mnoha místech se musela řepa sklízet ručně.

1981 -1982

Jeví se nedostatek zboží. Je tuhá zima. Máme textilní továrny, ale teplé prádlo a papuče nebyly k dostání.

Opakuje se přísloví: kovářova kobyla a ševcova žena chodí bosy.

Před vánocemi napadlo 30 cm sněhu, který drží ještě na Hromnice. Mrzlo až -20°C.

Vláda Čs. republiky upravila ceny maloobchodní spotřebního zboží od 30. ledna 1982.

Ceny libového masa a uzenin byly zvýšeny o 40%.

Dále zpevnily ceny kuřat, kachen, krůt a slepic.

Abych nezapomněl, byly zdraženy i cigarety.

V minulém roce rýže, likéry, benzin a nafta byly zdraženy.

Jaro 1982 bylo velmi studené. Obloha stále oblačná. Až s příchodem vlaštovek 18/5 se oteplilo a bylo jaro. Jaro bylo suché. Až v máji přišla bouře a pěkně zapršelo.

Červen a červenec velmi horké počasí 30°C.

Na Velikonoce jsme dostali od JZD ve spořitelně, my důchodci, na přilepšenou 150 Kčs.

29/5 byla v Kulturním domě besídka důchodců hodně navštívena. Hrály nám tři kapely. Bylo to až moc hlučné a ztrácelo to na vážnosti.

1/7 1982 byl dán do provozu nový most přes řeku Svatku u přehrady (*u přístaviště lodní dopravy*).

V tomto měsíci učinili přípojku na místní vodovod, který pochází z pramene u Šmelcovny a jde samospádem. Voda bude stát: 100 litrů - 60 haléřů.

(dokončení v dalším čísle Zpravodaje)